

VIRKEMIDLER til bæredygtig udvikling

SOCIALE FORHOLD

Kataloget giver dig inspiration til at iværksætte nye tiltag, som bidrager til bæredygtig udvikling på din bedrift. Rækken af virkemidler får det måske også gjort klart for dig, at du gør mange af tingene i forvejen. Uanset om kataloget giver dig inspiration, overblik eller klarsyn, er det et brugbart fundament for dit arbejde med at rapportere om bedriftens arbejde med bæredygtig udvikling.

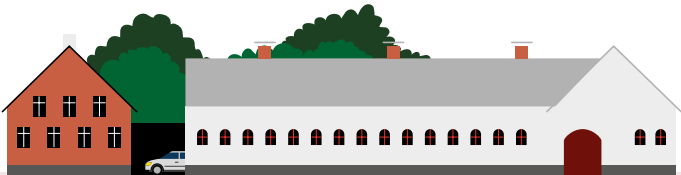
LÆR AF NÆRVED-HÆNDELSE OG UNDGÅ ULYKKER

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

En ulykke sker jo pludseligt, men ofte har der været lignende episoder før ulykken, som man bare ikke fik handlet på. Hvis du vil vide, hvor I skal sætte ind konkret med at forebygge arbejdsulykker, så er jeres egne nærvedhændelser en god kilde til information. For at opdage potentialet for forbedringer og forebyggelse skal I starte med at registrere nærved-hændelserne og finde årsagerne.

I praksis

En mobil hytte til kødkvæg medførte en snubleulykke, der kostede fem ugers sygemelding på en bedrift med tre beskæftigede, inkl. ejeren selv. Alle vidste, at man kunne snuble på stedet, og en dag gik det galt. En medarbejder fik en kraftig forstuvning af foden, som hang fast i inventaret. Registrering af, at man flere gange har været tæt på at snuble over inventaret, kunne have tydeliggjort vigtigheden af forebyggelse og sparet sygefraværet, der jo ramte en tredjedel af stedets bemanding. På landsplan er det ca. hver sjette snuble-, glide- og faldulykke, der fører til fravær i mere end tre uger. Efter ulykken blev episoden analyseret, og en løsning blev fundet til at sikre stedet, også når der skulle tages hensyn til, at hytten skal kunne flyttes.

Ved indgangen til mobil hytte var der flere nærved-hændelser før snubleulykken ramte.

EKSEMPEL PÅ REGISTRERING, DER KUNNE HAVE FOREBYGGET CASE-ULYKKEN			
Hvad skete der?	Der var risiko for...	Evt. forslag til forebyggelse	Foto eller beskrivelse af stedet
Jeg var ved at snuble over rammen til mobilhytten	Fald ned på rammen eller at min fod sad fast i rammen	Tydeligere markering af rammen. Opklodsning, så foden ikke kan kile sig fast i afstivningen af rammen.	

Økonomi

Prisen for en arbejdsulykke er svær at gøre op, men omkostningerne er – både menneskeligt og økonomisk – ofte meget store for den forulykkede, virksomheden og samfundet.

Social effekt

Forebyggelse af arbejdsulykker er udtryk for arbejdspladsens villighed til at tage medarbejdernes sikkerhed alvorligt. Med systematisk forebyggelse udviser ledelsen ansvarlighed i forhold til de risici, der er en del af landbruget og passer på dygtige medarbejdere, som man ønsker at fastholde. Opmærksomhed på medarbejdernes sikkerhed viser, at virksomheden værdsætter sine medarbejdere, og dette belønnes ofte med større loyalitet overfor arbejdsgiveren. En indsats for at registrere og lære af nærved-hændelser betyder overordnet, at det omgivende samfund ikke belastes økonomisk af arbejdsulykker, som er blevet forebygget. Virksomheden bidrager dermed til et sundere arbejdsmarked.

Sådan kommer du i gang

- 1 INDFØR** en enkelt måde at registrere, når nogen på bedriften har været tæt på at komme til skade. Brug et skema som det viste. Stil krav om, at man tager et foto på stedet og sender det til en tovholder (leder) med en kort bemærkning om problemet.
- 2 TOVHOLDEREN** kan senere ringe op og bede om mere information. Husk at rose alle registreringer!
- 3 TOVHOLDEREN VURDERER**, om der er behov for handling nu og her, eller om hændelsen indgår i en samlet gennemgang fx ved et kvartalsmøde. Giv altid en tilbagemelding til informanten.

Der findes i dag en række apps, der kan være en hjælp til registrering af nærved-hændelser. Uanset om man vælger en digital løsning eller en mere manuel, så er det vigtigt at involvere både medarbejdere og mellemledere i forberedelsen, så de opfatter værktøjet som overskueligt og brugbart, når de får brug for det.

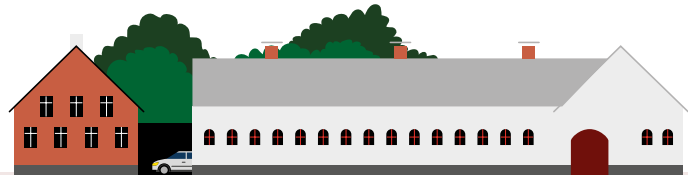
SYSTEMATISK ANALYSE AF ARBEJDSULYKKER OG NÆRVED-ULYKKER

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

Systematisk analyse af arbejdsulykker samt nærved-ulykker har til formål at identificere risikosituationer og uhensigtsmæssige indretninger. I sidste ende er målet at nedbringe antallet af ulykker. Når der arbejdes professionelt og systematisk med at nedbringe risikoen for ulykker, skabes en mere sikker og attraktiv arbejdsplads. Landbrug, hvor et godt og sikkert arbejdsmiljø prioriteres og er en integreret del af driften, vil opleve en positiv indvirkning på medarbejdernes trivsel og dermed også være til gavn for fastholdelse og rekruttering af kvalificerede medarbejdere.

I praksis

Landmanden havde hørt brølet fra stalden, og nu inviterede hun sin datter og en klassekammerat til kælvning. Den glemmer de ikke sådan lige. Da landmanden ville undersøge kalvens køn, angreb koen hende, så hun slog hovedet mod en vandkop og kortvarigt mistede bevidstheden. Hun vågnede med koens pande presset mod brystkassen. Hun prøvede at stikke fingrene i koens øjne og sparke efter hende. Imens forsøgte hendes datter skiftevis at tilkalde hjælp og hjælpe sin mor. Endelig lykkedes det landmanden at rulle ud under nakkebommen. Indsmurt i blod og møg blev hun hentet af en ambulance. Et ødelagt ledbånd i skulderen og en stribe andre skader betød en langvarig sygemelding.

ANALYSE,
SYSTEMATIK OG
FOREBYGGELSE

SOCIALE FORHOLD

Nyfødt kalv med beskyttende ko. Foto: Jens Tønnesen

Økonomi

Prisen for en arbejdsulykke er svær at gøre op, men omkostningerne er – både menneskeligt og økonomisk – ofte meget store for den forulykkede, virksomheden og samfundet. Derfor betaler det sig at investere tid og penge i forebyggelse af ulykker

Social effekt

Åbenhed omkring, systematisk analyse af, - og efterfølgende forebyggelse af arbejdsulykker er udtryk for arbejdspladsens villighed til at tage medarbejdernes sikkerhed alvorligt. Med en systematisk tilgang til arbejdsulykker, viser ledelsen ansvarlighed og anerkendelse overfor sine medarbejdere. Opmærksomhed på medarbejdernes sikkerhed viser, at virksomheden værdsætter sine medarbejdere, og dette belønnes ofte med større loyalitet overfor arbejdsgiveren, og kan udadtil få landbruget til at fremstå som en attraktiv arbejdsplads.

Sådan kommer
du i gang

- 1 LAV EN GRUNDIG ANALYSE** af forudgående hændelser i forbindelse med ulykken. Hvem og hvad har været involveret i ulykken, og hvilken pludselig hændelse fik ulykken til at ske?
- 2 ER DER FYSISKE FORHOLD** eller noget ved de involverede dyr eller personers adfærd, der har været medvirkende til at ulykken er sket?
- 3 FUNGEREDE VIRKSOMHEDENS BEREDSKABSPLAN** og giver analysen grund til, at der skal iværksættes sikkerhedsforberedende tiltag:
 - Anderledes planlægning af arbejdsopgaven, så risikoen for ulykker mindskes
 - Fysiske forbedringer
 - Opdatering af beredskabsplan

FAKTA

Ved kælvning er beskytterinstinkt stærkt, at koens temperament ændres. Dyr, der normalt, er rolige og omgængelige, kan gå til angreb.

LÆS MERE om lovpligtig anmeldelse og analyseværktøjet "Klar besked om ulykken" på [Landbrugsinfo.dk](https://landbrugsinfo.dk)

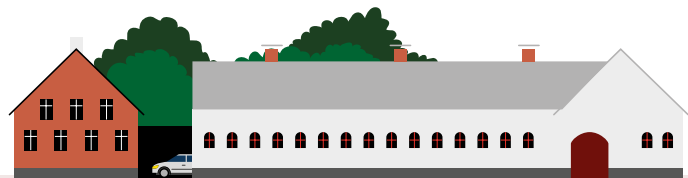
STØV JERES ARBEJDSPLADSVURDERING (APV) AF, OG BRUG DEN!

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

Alle virksomheder med ansatte skal udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering (APV). APV'en er jeres eget redskab til at holde styr på arbejdsmiljøet. APV'en handler om at kortlægge virksomhedens arbejdsmiljø – såvel fysisk som psykisk, udpege de områder, hvor der er behov for en indsats, og lægge en plan for, hvordan I vil forbedre arbejdsmiljøet på disse områder

I praksis

Alle landbrugsvirksomheder skal sørge for som minimum hvert tredje år at få kortlagt virksomhedens samlede arbejdsmiljø. Mange landbrugsvirksomheder vælger at få hjælp ved en arbejdsmiljøkonsulent – dette for at få andre øjne på og få bragt ny viden i spil. Kortlægningen af arbejdsmiljøforholdene består af en sikkerhedsrundring, hvor typisk ejeren og konsulenten går fysisk rundt på virksomheden og gennemgår arbejdsopgaver og fysiske forhold. Alle samles herefter og med udgangspunkt i det sete på sikkerhedsrundringen og evt. med inspiration fra arbejdsmiljøkort, inddrages alle i processen med at få kortlagt, finde løsninger, prioriteter og få tildelt tovholderroller. Konsulenten samler op på de besluttede emner og samler alt materiale i en APV, hvor især handlingsplanen er lige til at arbejde konkret efter, når de besluttede aktiviteter skal forfølges, og der skal følges op på fremdriften af dem. Efterfølgende skal der følges op på, hvorvidt de implementerede løsninger virker som tilsigtet, eller der kan yderligere optimeres.

I bestemmer selv, hvordan I vil gribe APV-arbejdet an. Det vil sige, at I kan vælge den metode, som passer bedst til virksomheden. Der er dog følgende krav i arbejdsmiljøloven:

- APV'en skal være skriftlig.
- Ledelsen og medarbejderne skal samarbejde om hele APV-processen.
- APV'en skal justeres, når der sker ændringer med betydning for arbejdsmiljøet – dog mindst hvert 3. år.
- APV'en skal være tilgængelig på virksomheden, så både ledelsen og medarbejderne kan læse den.

APV-processen består af 5 faser

1. Identifikation og kortlægning af virksomhedens samlede arbejdsmiljø.
2. Beskrivelse og vurdering af virksomhedens arbejdsmiljøproblemer.
3. Inddragelse af virksomhedens sygefravær – er der arbejdsmiljøproblemer, der give anledning til sygefravær.
4. Udarbejdelse af handlingsplan og prioritering af indsatser/løsninger.
5. Opfølgning på handlingsplanen.

Økonomi

Udarbejdelsen af APV er udelukkende omkostningsfuld i forhold til de prioriterede timer, der forbruges. SEGES Innovation har vejledning, at læne sig op ad – det er tidsbesparende.

Social effekt

APV er lovpligtigt, og gribes det omhyggeligt an, kan det give anledning til gode drøftelser og involvering, der er med til at skabe ejerskab for de tiltag, der iværksættes for at skabe en sund arbejdsplads. APV'en er et værktøj til at komme helt omkring virksomheden og en kortlægning af arbejdsmiljøforhold ved alle arbejdsopgaver. Involveres alle i processen, og finder man sammen gode løsninger og igangsætter initiativer, som alle har ejerskab til, lykkes alting meget bedre.

Sådan kommer du i gang

- 1 **I SAMARBEJDE** mellem ansatte og leder kortlægges arbejdsmiljøforhold, hvilket giver udgangspunktet for eventuelle nye tiltag, opfølgning eller lignende.
- 2 **EN SIKKERHEDSRUNDERING** på bedriften er vigtig i kortlægningen, og arbejdsmiljøkortene er gode til at supplere og komme omkring andre forhold end kun det fysiske
- 3 **PRIORITER GRUNDIGT** i handlingsplanen, og sæt i kalenderen hvornår der er deadline for opfølgning, så man får fulgt initiativer til dørs.

MERE INFORMATION OM HVORDAN DU KOMMER I GANG:

Sådan udarbejder du en APV (arbejdspladsvurdering) (landbrugsinfo.dk)

BRUG ARBEJDSMILJØKORTENE, OG FÅ ALLE MED

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

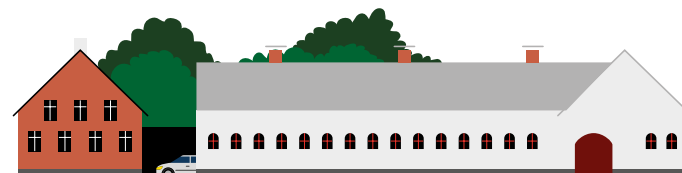

SÅDAN VIRKER TILTAGET

Det kan være lidt af en opgave at overskue de fysiske risici, der er ved arbejdet på et landbrug. Når hverdagen går sin gang, og alle har travlt med at passe deres opgaver, er der måske ikke så meget overskud til at se på sikkerheden, før faren pludselig står lysende klart – eller ulykken allerede er indtruffet. Men ved at bruge Arbejdsmiljøkort, fx ved et personalemøde et par gange om året, kan I sammen få øje på risici, før de fører til alvorlige arbejdsulykker eller fysisk nedslidning og sygdomsmeldinger.

Scan QR-koden, og print selv dit sæt af Arbejdsmiljøkort direkte fra landbrugsinfo.dk:

I praksis

På Munkbro Svineavl A/S bruger medejer Anne Marie Søndergaard Skals jævnligt Arbejdsmiljøkortene, der findes på dansk og engelsk. De er en god inspiration til debat, når alle skal vælge et kort og fortælle de andre om, hvad de har oplevet, både det gode og det knapt så gode. Hvert kort handler om et emne inden for fysisk sikkerhed og sundhed på et landbrug. På den måde kan man komme vidt omkring, når alle hver især vælger et emne, de gerne vil tale om.

Kortene blev også brugt mere målrettet på Munkbro, fx inden halmen skulle køres ind: "Så sorterede jeg lidt i kortene og lagde de fem mest relevante frem på bordet, både på dansk og engelsk," fortæller Anne Marie. På bagsiden af hvert kort står der lidt om gode råd og regler for emnet, og det giver en hurtig vej til mere viden, mens man taler sammen.

ANALYSE, SYSTEMATIK OG FOREBYGGELSE

SOCIALE FORHOLD

Sideeffekt

Når medarbejderne føler sig inddraget og mærker arbejdsgivers vilje til at forbedre arbejdsmiljøet, er de mere tilbøjelig til at udvise loyalitet overfor arbejdspladsen i forhold til virksomhedens renommé, og de er mindre tilbøjelig til at søge væk fra arbejdspladsen. Dermed falder behovet for ny rekruttering.

Økonomi

Gennemførelse af 'Kortleg' og nedskrivning af konkrete handleplaner, vurderes at være en meget omkostningseffektiv metode til at få mere viden fra medarbejderne om, hvilke risici de møder i arbejdsdagen. Metoden er en målrettet kortlægning af arbejdsmiljøet, der kan føre til mange gode løsninger.

Social effekt

Det øger ofte mulighederne for at skabe langvarige forbedringer på arbejdspladsen, at medarbejderne har følt sig hørt og inddraget på et tidligt tidspunkt i løsningen af et arbejdsmiljøproblem. Det skyldes, at man får problemstillingen bedre belyst, så man kommer ind til kernen af problemet, og at man finder mere holdbare løsninger, der passer ind i andre hensyn, fx dyrevelfærd og produktivitet.

Sådan kommer du i gang

- 1 PRINT** et sæt Arbejdsmiljøkort, og afsæt 30-45 min. på næste personalemøde til en 'Kortleg'. Hvis I er mere end 5-6 personer, kan det være en god ide at dele flokken op i to grupper. Du har så brug for to sæt kort.
- 2 GENNEMFØR 'KORTLEGEN'** som beskrevet på første kort i sættet. Fravælg evt. de kort, der ikke er relevante hos jer, men spørg deltagerne, om de er enige i, at kortene lægges til side. Metoden gør, at alle kommer med i snakken om arbejdsmiljøet og tager del i at skabe forbedringer.
- 3 UNDERVEJS** kan der komme emner op, som bør forbedres på bedriften. Sørg for at notere dem, og lav til sidst en handleplan for hvert emne. Husk at notere ansvarlig, evt. delopgaver, og hvem der løser dem, samt fristen delopgaver og opfølgning på løsningen – tilføj punkterne til jeres APV-handleplan.

**MERE INFORMATION
OM MEDARBEJDERINDDRAGELSE**

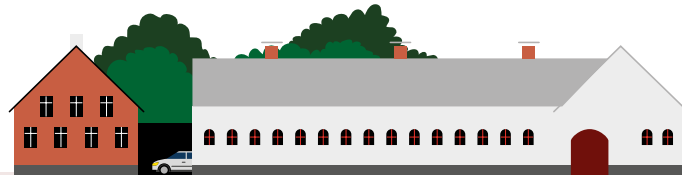
LAV EN SUNDHEDSPOLITIK FOR ARBEJDSPLADSEN

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

En sundhedspolitik er et redskab til at sætte fokus på medarbejdernes sundhed i bred forstand. En sundhedspolitik hjælper alle på arbejdspladsen med at finde de sunde valg i løbet af en arbejdsdag. Den kan give plads til, at medarbejderne hver især og sammen holder sig i form i løbet af arbejdsdagen, og den kan styrke sammenholdet gennem sunde aktiviteter.

I praksis

Der skal ydes noget på en arbejdsdag på en topmoderne opformeringsbesætning som Kokkenborg ApS. Og midt i travlheden er der alligevel plads til, at medarbejderne dyrker motion sammen 1-2 gange om dagen. Ejeren ser det som en god investering i sine medarbejdere, og det kan mærkes, fortæller Lene Hedemann, farestaldsansvarlig og arbejdsmiljørepræsentant: - Motivationen er helt i top. Det betyder virkelig noget, at det er noget, vi gør sammen. At vi hjælper hinanden til at huske at få det gjort og hygger os med det. Det er bare fedt. Hun fortsætter: Det betyder, at vi får det gjort. Og selv tidligt i forløbet kunne vi mærke, at det gjorde en forskel for, hvordan vores kroppe følte. Det er super godt, for så er der mere livskvalitet – både derhjemme og på arbejde. *Citat fra artikel bragt i Effektivt Landbrug d. 6. november 2021.*

FYSISK, PSYKISK
OG SOCIAL TRIVSEL

SOCIALE FORHOLD

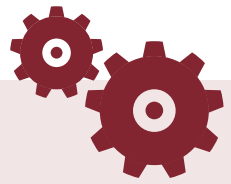

Foto: SEGES Innovation

Økonomi

Der er god økonomi at hente i et fokus på sundhed blandt medarbejderne. Både når du forebygger nedslidning af kroppen ved hjælp af motion og dermed undgår sygefravær, og også når du styrker sammenholdet og omsorgen for medarbejderne og dermed skaber en mere attraktiv arbejdsplads. Det er dog afgørende, at sundhedspolitikken er formuleret, så den motiverer og inkluderer medarbejderne, og at den samlede ledelse bakker op om politikken og dens formål.

Social effekt

Den sociale effekt ved at have et fælles fokus på sundhed på arbejdspladsen vil ofte vise sig som et stærkere sammenhold og en bedre kommunikation blandt medarbejderne. Det er dog vigtigt, at de forskellige indsatser for mere sundhed i arbejdstiden passer godt ind i de sociale 'koder', der allerede findes på arbejdspladsen. En forebyggende indsats for fysisk sundhed kan også give plads til, at I opdager tidlige tegn på psykisk mistrivsel. Det kan være af stor betydning for et eventuelt behov for behandling af, at en medarbejders mistrivsel opdages tidligt.

Sådan kommer du i gang

- 1 EN SUNDHEDSPOLITIK** bør laves sammen med medarbejderne, men forvent ikke at der er fuld opbakning eller enighed fra starten. Første møde kan handle mere om information om sundhed og måske tilbydes et frivilligt sundhedstjek, hvor hver medarbejder – og chefen selv – kan få viden om egne fokusområder, fx kost, motion eller rygning/rusmidler.
- 2 BRUG FAKTAARKET** (se boksen 'Mere information') som inspiration til at finde jeres fælles fokusområder. Politikken kan udpege et eller flere områder, samtidig med at I sætter ord på hensigten, fx at det er vigtigt, at alle kan deltage i fælles aktiviteter.
- 3 NÅR POLITIKKEN** er lavet, bør der sættes handlinger i gang, der underbygger den. Beslut også, hvordan I vil følge op på aktiviteterne fx efter et halvt eller et helt år.

MERE INFORMATION:

Faktaark om sundhedspolitik, inspiration til indhold, opmærksomhedspunkter og beskrivelse af faldgruber på baggrund af viden om sundhedsfremmeindsatser på arbejdspladser i Danmark. (landbrugsinfo.dk)

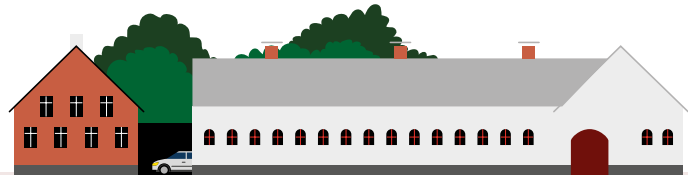
HAR DU AFSAT TID TIL DEN ÅRLIGE ARBEJDSMILJØDRØFTELSE?

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

Den årlige arbejdsmiljødrøftelse er et strategisk værktøj, der gennem arbejdsmiljøloven er pålagt alle virksomheder med ansatte. For at en arbejdsmiljødrøftelse bliver en succes, er det helt afgørende, at ledelsen involverer sig, prioriterer drøftelsen højt og ligeledes sætter en god realistisk ramme for opfølgning og gennemførelse af beslutninger/initiativer. Det vigtigste ved den årlige arbejdsmiljødrøftelse er at få sat mål for det kommende års arbejdsmiljøindsats og få drøftet hvilke initiativer, der skal prioriteres og igangsættes for at nå målene.

I praksis

Mindst 50 virksomheder i jordbruget har i år gennemført den årlige arbejdsmiljødrøftelse. Alle deltagere har fået kendskab til ejerens vision for sin virksomhed som arbejdsplads. Dernæst er der sat mål primært indenfor forebyggelse af arbejdsulykker og dertil med henblik på at fremme sikker håndtering af kemi. Forebyggelse af nedsling, fremme af god trivsel og struktureret tilgang (instruktion, APV, beredskab, uddannelse, dannelse af arbejdsmiljøorganisation) er blandt andet også blevet konkrete mål på virksomhederne. Der er således startet på strategisk niveau og dernæst fortsat på operationelt niveau for at prioritere og sætte handling bag ord.

Økonomi

Gennemførelse af årlig arbejdsmiljødrøftelse er udelukkende omkostningsfuld i forhold til de prioriterede timer, der forbruges. Det er ikke en lang proces – et møde af en varighed på 1 time, så er man langt. Det er en sikker investering sammenlignet med omkostningerne i tilfælde af, at en ulykke skulle ske.

Social effekt

Årlig arbejdsmiljødrøftelse er ikke kun en måde at leve op til en del af arbejdsmiljøloven – det er også en god mulighed for arbejdsgiver at give udtryk for vigtigheden af det gode sikre arbejdsmiljø og få involveret sine medarbejdere i rejsen mod visionen for virksomheden.

Ledere og medarbejdere samles for fælles at få sat mål for det kommende års indsats i forhold til arbejdsmiljø. Der skal sandsynligvis prioriteres og udpeges tovholdere.

Sådan kommer du i gang

- 1 FORBERED DIG** som leder. Genbesøg din vision for din virksomhed som arbejdsplads – stil dig selv et kernespørgsmål som ”hvilken arbejdsplads vil jeg stå i spidsen for”
- 2 INDKALD TIL MØDE** med dine medarbejdere og gennemgå følgende dagsorden:
 - a) Hvad er visionen – hvad stræber vi efter v. arbejdsgiver
 - b) Hvilke konkrete mål skal der sættes for det kommende år i forhold til sikkerhed og sundhed – for at bringe os nærmere
 - c) Hvordan samarbejder vi om at nå det /de fastsatte mål (med fordel udpeges tovholdere, og der sættes deadlines)
 - d) Vurder om vi mangler viden i forhold til de mål, vi netop har sat
 - e) Afslut med kort referat hvor beslutninger, deadline og tovholdere er tydelige
- 3 GENTAG MØDET ÅRLIGT**
 - f) Dagsordenen er den samme blot tilføjet evaluering af processen for sidste år
 - har vi nået sidste års mål
 - hvad gjorde vi ikke nåede sidste års mål

MERE INFORMATION:

Læs mere i 'Guide til årlig arbejdsmiljødrøftelse' (baujordtilbord.dk)

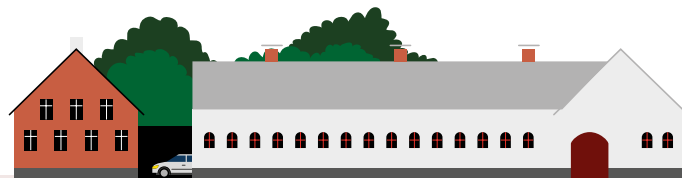
UDARBEJDE PERSONALEHÅNDBOG

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

I en personalehåndbog præsenterer du de rettigheder, pligter og værdier, som gælder i din virksomhed. Det sikrer faste retningslinjer, sådan at du har en ensartet og struktureret tilgang til, hvordan dine medarbejdere bliver behandlet. Den kan også medvirke til at tiltrække de rigtige medarbejdere, da personalehåndbogen kan give en jobsøgende fornemmelsen af, om der er et godt match mellem ham/hende og de tilbud/forventninger, der er på arbejdspladsen.

I praksis

På Tilsbæk Glad Gris APV sørger man ikke kun for glade grise, men arbejder også systematisk for gode, ordentlige forhold for medarbejderne. Personalehåndbogen er netop et værktøj, de bruger for undgå misforståelser og skabe klarhed over ansættelsesforhold. Det er godt med en personalehåndbog, når nye medarbejdere skal introduceres til arbejdspladsen, og driftslederen bruger håndbogen aktivt i den anledning, men den kan også bruges som opslagsværk.

”Det er svært at huske alting, og så er det så rart, når det er nedskrevet, og alle kan se det beskrevet – således er det helt synligt og ens for alle.” *Citat: Marie, daglig leder*

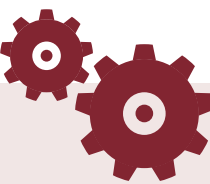

Udarbejdelse af personalehåndbog kræver udvælgelse af de vigtigste punkter – ikke være for ambitiøs, der kan altid tilføjes efterfølgende. Dialog og enighed blandt ledere og dernæst lydhørhed for ønsker fra medarbejdere er vigtigt for udarbejdelse for en god og brugbar personalehåndbog. Foto: Colourbox

Økonomi

Udarbejdelsen af personalehåndbogen er udelukkende omkostningsfuld i forhold til de prioriterede timer, der forbruges. SEGES Innovation har en skabelon at læne sig op ad – det er tidsbesparende.

Effekt

Personalehåndbogen afspejler virksomheden og vil signalere, at der her er ordentlighed, struktur og åbenhed omkring arbejdsforhold. I kan med fordel vælge at lade den være offentlig, og eventuelle kandidater til stillinger kan her få et godt indblik i en potentiel kommende arbejdsplads. Således kan en personalehåndbog være et aktiv i rekrutteringsøjemed. I dagligdagen er det en god hjælp – en slags opslagsværk – så alle har adgang til det skrevne og kan føle sig trygge i at have den nødvendige viden og have samme viden som alle de andre ansatte. Ejerleder kan også bruge personalehåndbogen som hjælp, når nye medarbejdere skal instrueres og bydes velkommen til virksomheden.

Sådan kommer du i gang

- 1 I SAMARBEJDE** med dine lederkollegaer udvælges de punkter som I synes er vigtigst i din personalehåndbog – der kan altid tilføjes senere
- 2 VIGTIGE PUNKTER** kunne være; ejerforhold, ansættelse, lønforhold, arbejdstid, pause, møder, overarbejde/afspadsering, personalegoder, efteruddannelse, ferie, rygepolitik, arbejdstøj, sygefravær, pension mm.
- 3 BRUG DEN** fx under en jobsamtale, hvor du kan tale med den jobsøgende om arbejdspladsens tilbud/forventninger med udgangspunkt i håndbogen. Du kan også bruge personalehåndbogen i en oplæringsfase, så du sikrer, at du får fortalt en ny medarbejder alt det vigtigste om arbejdspladsen.

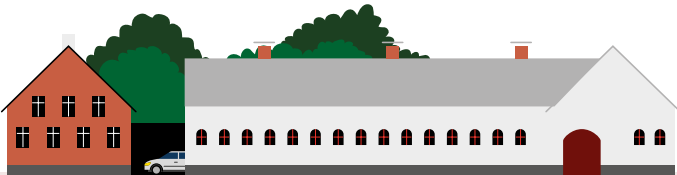
SØRG FOR EN GOD OPSTART FOR ALLE MEDARBEJDERE

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

Godt begyndt er halvt fuldendt, siger man. Også selv om et ansættelsesforhold ikke skal 'fuldendes' til bestemt tid, så er en god opstart vigtigt for alle parter. Det giver en fysisk og psykisk tryghed at komme godt i gang, og det giver ofte en meget mere effektiv indkøring i dagligdagen. Start med at indhente information fra dine medarbejdere om, hvad de manglede ved opstarten, og hvad der fungerede godt. Så er du allerede godt på vej til at finde grundlaget for forbedringer. Overvej derefter, hvor du selv ser potentiale for bedre information og oplæring. Denne rækkefølge i processen gør dig mere lydhør for andres ideer. Du kan ikke overkomme at sætte alt i system på én gang. Vælg i stedet ganske få, men vigtige områder til at starte med. Dine erfarne medarbejdere spiller en vigtig rolle i opstarten, så giv dem gerne en opgave eller flere, og tag dem også med i beslutningerne om, hvordan opstarten skal forløbe. Deres erfaringer og engagement kan være afgørende for en succesfuld opstart.

I praksis

På Grønbo fik driftsleder Charlotte Delfs hjælp til at gennemgå opstarten af nye medarbejdere. Det kom frem, at bedriften kunne være svært at finde rundt på, når man var nytilkommen, og for udenlandske medarbejdere var de dansk/engelske betegnelser også svære at huske. Det betød en del, at man brugte tid og kræfter på at finde rundt og man vidste ikke altid, hvor man kunne finde sine kolleger, selv om man fik at vide, hvor de var. Derfor var ét af de første tiltag at lave et simpelt oversigtskort med de navne, der blev brugt i dagligdagen. Andre tiltag var fotos af medarbejderne på LEAN-tavlen og et ark til overlevering af informationer fra weekendholdet.

Økonomi

Der er som udgangspunkt ingen ekstraudgifter ved at lave en mere planlagt og struktureret introduktion og oplæring af medarbejderne. Der kan derimod være mange penge at spare ved at få ryddet op i misforståelser og procedurer, som udføres og læres videre på forskellige måder. Investeringen ligger først og fremmest i den tid, I bruger på at finde 'Best practice' for kritiske arbejdsprocesser. Dernæst bruges der lidt tid på at gennemtænke og nedskrive oplæringen, evt. lave små film, hvor de vigtigste punkter vises konkret. Når materialet er lavet, skal det sættes i spil i det rette tempo. Denne indkøring kan strække sig over tid, og det kan kræve et par forsøg, før I er tilfredse med resultatet og har en brugbar køreplan for onboarding.

Effekt

Social effekt kan være vanskelig at måle, men alligevel har den reel betydning for virksomhedens drift. En måde at opgøre effekten på, er ved at måle virksomhedens sociale kapital. En vellykket onboarding giver en tryk start for både den nytilkomne og de øvrige ansatte, og det vil vise sig i en måling af trivsel eller social kapital. Følg QR-koderne til mere information fra Nationalt Forskningscenter for Arbejdsmiljø.

Hos Grønbo har et af tiltagene været, at LEAN-tavlen nu også har billeder af alle medarbejderne. Foto: Helle Birk Domino

Sådan kommer du i gang

- 1 INDHENT INFORMATION** fra de medarbejdere, der senest er startet hos dig. Hvad fungerede godt ved introduktionen til arbejdspladsen og hvad kunne blive bedre?
- 2 OVERVEJ**, hvor du selv synes, at opstarten kunne blive bedre, fx hvor du ofte opdager, at der sker fejl.
- 3 VÆLG 1-2 EMNER** til at starte med, og inddrag de erfarne medarbejdere i, hvordan I kan blive bedre til at tage imod nye medarbejdere.

MERE INFORMATION:

Læs mere
Seks udgivelser om social kapital til forskning og praksis (nfa.dk)

Spørgeskema
til måling af
social kapital
(nfa.dk)

TAG HÅND OM SYGEFRAVÆR – FØR, UNDER OG EFTER

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

Der er flere ting at gøre for at optimere den måde, din virksomhed reagerer på, hvis en medarbejder bliver sygemeldt. Sygdommen/skaden skyldes måske slet ikke arbejdet, men det har alligevel stor betydning, hvordan I som arbejdsplads håndterer det. Både for den ramte, for de nærmeste kolleger og for virksomheden som helhed.

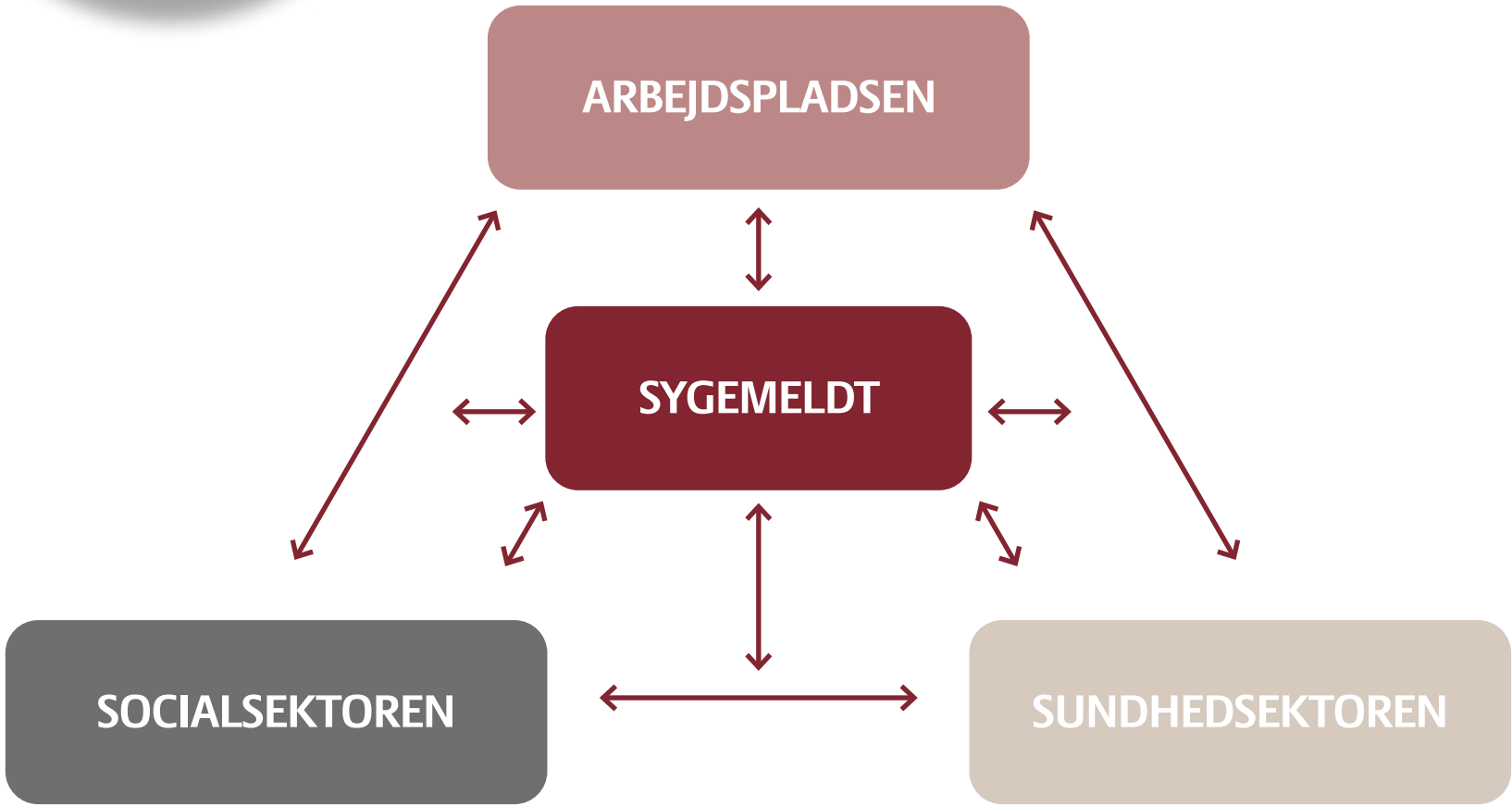
Økonomi

Der kan være mange penge at spare på at forebygge sygefravær blandt medarbejdere, og ofte er den investering, man skal gøre, en del af den lovpligtige indsats for at forebygge nedslidning eller andre belastninger i arbejdet. Besparelsen opnås især, når man gør en indsats for at opdage problemet i tide og sætte ind med det rette tiltag – præcis på samme måde, som når man fx forebygger sygdom i en afgrøde eller inden for dyrehold.

Ved tilbagevenden til arbejdet kan en god dialog med den sygemeldtes kommune føre til, at nødvendige hjælpemidler kan bevilges. Hjælpemidler, der typisk bruges i erhvervet - også selv om de ikke findes på alle arbejdspladser - be-
tales af arbejdsgiveren.

Figuren viser det samarbejde med og omkring den sygemeldte, der skal sikre en god og tryk tilbagevenden til arbejdet. Kilde: NFA, Nationalt Forskningscenter for Arbejdsmiljø

Effekt

Det kan have vidtrækkende sociale effekter at være proaktiv i forhold til sygefravær, fordi medarbejderne hurtigt mærker, at der bliver taget affære på begyndende fravær. På samme måde vil det ofte også føre til mere stolthed og loyalitet over for arbejdspladsen, når man oplever, at syge kolleger bliver hjulpet godt igennem en svær tid.

Sådan kommer du i gang

FØR – SÆT IND MED FOREBYGGELSE TIDLIGT

Tag smerter og symptomer seriøst og afhold samtaler, så I kan finde belastninger i arbejdet og foretage de nødvendige ændringer. Der vil ofte være flere tegn på, at en medarbejder er i risiko for at blive sygemeldt. Det giver dig som arbejdsgiver en mulighed for at komme tidligt på banen, og måske kan I helt undgå sygemeldingen. Vær opmærksom på, at medarbejderen måske selv er den, der ikke vil høre tale om ændringer, fordi han/hun ikke helt har erkendt, at belastningerne kan føre til en længere sygemelding. Som arbejdsgiver må du gerne tage initiativ til en samtale, hvis du er bekymret for din medarbejder, men vær tydelig om, hvori din bekymring ligger. Fokus skal være på, hvordan I kan tilpasse arbejdet til medarbejderen og ikke omvendt.

UNDER – HOLD KONTAKTEN

Du har som arbejdsgiver pligt til at have kontakt med den sygemeldte, men kontakten med arbejdspladsen skal foregå på de præmisser, den sygemeldte ønsker. Se evt. reglerne for kontakt under sygemelding, der er beskrevet på www.virksomhedsguiden.dk.

EFTER – PLANLÆG EN TRYK TILBAGEVENDEN TIL ARBEJDET

Sæt klare rammer for forventninger til personen, der vender tilbage, og følg op på dem. Ofte vil man gerne presse sig selv mere, end godt er. Det tager tid at tilvænne sig et nyt funktionsniveau og en langsom progression viser sig ofte at give et bedre resultat end at presse på for hurtigt. Inddrag også kollegerne i aftaler om, hvordan der kan tages hensyn, så kollegerne ikke føler sig dårligere stillet, mens der passes godt på den tilbagevendte.

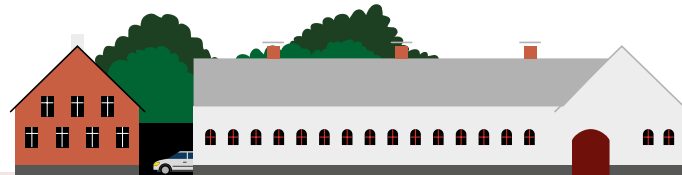
SKAB GODE PERSONALEFACILITETER

Virkemidlet imødekommer disse verdensmål:

SÅDAN VIRKER TILTAGET

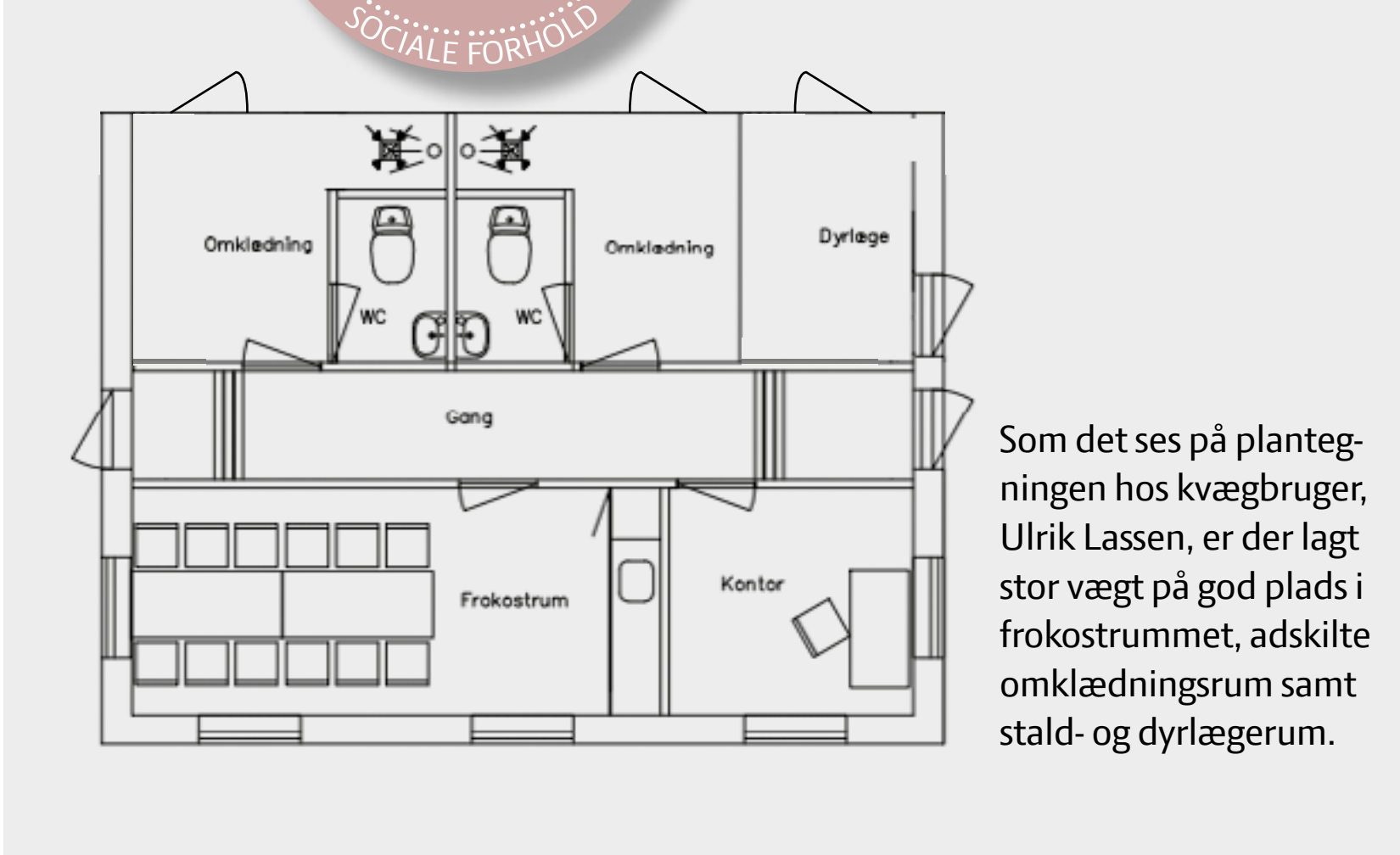
Ordentlige personalefaciliteter til medarbejderne skaber behagelige og sunde rammer for hverdagen, men gør mere end det: Det sikrer også hygiejnen og giver både dine ansatte og gæster på gården et godt indtryk af stedet. Grundlæggende skal faciliteterne også kunne dække kravene i Arbejds miljøloven, hvor minimumskrav til omklædning, bad- og toiletforhold, spiseplads og garderobe er beskrevet.

I praksis

Hos Ulrik Lassen, kvægbruger ved Them, blev der skabt ekstra gode faciliteter til personalet, og samtidig fik dyrlægen egen indgang til stalden. Det hele er bygget i forlængelse af den eksisterende kostald. Der er god plads til frokosttrum, to adskilte omklædnings- og baderum, et staldkontor samt dyrlægerum med egen indgang. Rummene har gode dimensioner, så der er god plads til medarbejderne.

På Tilsbæk Glad Gris ved Slangerup er der også lagt vægt på gode forhold for medarbejderne – endda med udsigt over markerne fra frokostrummet. Ejerne Michael Nielsen og Keld Sommer sætter personalets trivsel højt, og en investering i gode faciliteter til personalet er på den måde lige så vigtigt som en investering i ny traktor eller i staldens indretning.

Som det ses på plantegningen hos kvægbruger, Ulrik Lassen, er der lagt stor vægt på god plads i frokostrummet, adskilte omklædningsrum samt stald- og dyrlægerum.

De tre billeder til højre er fra Tilsbæk Glad Gris, hvor der er investeret i gode faciliteter til personalet. Fotos: Helle Birk Domino, SEGES Innovation

Sådan kommer du i gang

DE 3 VIGTIGSTE OM RÅDER, NÅR DU VIL FORBEDRE VELFÆRDSFORANSTALTNINGERNE:

- Bad- og toiletforhold
- Omklædning
- Spiseområde/personalestue

1 INDDRAG dine medarbejdere helt fra starten: Hvad fungerer godt – mindre godt – eller overvejende dårligt – ved den nuværende indretning?

2 DERNÆST går processen i gang med at skitsere forbedringerne. Medarbejderne bør stadig inddrages, fx ved at sætte en ide-boks op i frokostrummet og tage emnet op jævnligt på nogle møder.

3 SPØRG også dyrlæger, rådgiver, kollegaer, mv. De kan ofte have gode indspil til skitserne. Det er nu alle ideer skal vendes med fordele og ulemper. Der er dog ingen færdig opskrift på, hvordan processen skal køre.

Økonomi

Gode faciliteter til medarbejderne vil ofte blive udført i forbindelse med et øvrigt byggeri på bedriften. Når gode arbejdsprocesser og en hensigtsmæssig indretning i forhold til tidsforbrug tænkes ind, vil mange opnå en tidsbesparelse i hverdagen. Man får dermed også glattere medarbejdere, der kan mærke, at omgivelserne understøtter deres arbejdsdag bedre.

Effekt

De fysiske rammer på arbejdsstedet danner grundlag for kommunikationen og meget af det samvær, der foregår på arbejdspladsen. Det er både den arbejdsrelaterede kommunikation og den mere sociale samtale mellem medarbejderne, der bliver påvirket af de fysiske rammer, og rammerne kan trække i både positiv og negativ retning.

Sideeffekt

Som en sidegevinst bør nævnes, at gæster på bedriften også vil føle sig godt tilpas i velindrettede faciliteter, fx i frokoststuen og på kontoret. Når gæsterne/dyrlægen eller andre skal i stalden bør der være god skiltning, der anviser, hvordan omklædning og evt. bad foregår – der er altid mindre variationer fra sted til sted, så god skiltning sikrer dig mod lækager i smittebeskyttelsen.

MERE INFORMATION:

Læs mere
Minimumskrav til velfærdsforanstaltninger findes på Arbejdstilsynets hjemmeside.

